

ДО
Г-Н АСЕН ЛИЧЕВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ВОДИТЕ
бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 22
гр. София 1000

ДО
Г-Н СТОЙЧО КАЦАРОВ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
пл. „Света Неделя“ № 5
гр. София 1000

ДО
АРХ. ВЛАДИ КАЛИНОВ
НАЧАЛНИК НА ДНСК
бул. „Христо Ботев“ № 47
гр.София 1606

ДО
АРХ. ЗДРАВКО ЗДРАВКОВ
ГЛАВЕН АРХИТЕКТ НА СТОЛИЧНА
ОБЩИНА
ул. „Сердика“ № 5
гр. София 1000

ДО
ИНЖ. ИРЕНА ПЕТКОВА
ДИРЕКТОР НА РИОСВ СОФИЯ
бул. "Цар Борис III" № 136, ет. 10
гр. София 1618

ДО
Г-Н НИКОЛАЙ ГЮРОВ
КМЕТ НА РАЙОН „ПАНЧАРЕВО“ НА
СТОЛИЧНА ОБЩИНА
ул. "Самоковско шосе" № 230
София 1137, с. Панчарево

Относно: Жалби № 9807/2021 г. и др. до омбудсмана на Република България с искане за спиране на проект за пилотна ферма за насекоми в землището на с. Лозен

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЛИЧЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЦАРОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЛИНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЗДРАВКОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЮРОВ,

Към омбудсмана се обръщат десетки жители на с. Лозен, район Панчарево на Столична община, с настояване да бъде отменено разрешение № 202 от 6.10.2021 г. за „Вътрешно преустройство и смяна на предназначението на производствено - административна сграда в пилотна ферма за насекоми". Сградата е разположена в ПИ 44063.6209.3158 в землището на селото, местност Сахтяница. Проектът предвижда годишно производство от 500 т протеин и 130 т масло от насекоми (черна войнишка муха). Гражданите се опасяват от повтарянето на негативния опит с резултат разпространение с широк обхват на зловонни миризми от производствената инсталация на същия оператор «Насекомо» АД, при експлоатацията ѝ в град Елин Пелин, прекратена наскоро под натиск на жителите на града за влошената жизнена среда. Вместо очаквания засилен контрол и превенция, разрешителните документи за експерименталното биологично производство са издадени, като е пренебрегнато изискването за активното предоставяне на информация на засегнатото население на най-ранен етап и с това е осуетено участието на обществеността в процеса на вземане на решения за опазването на околната и жизнената среда. Гражданите са притеснени, че липсата на обществено обсъждане е белег на ускорени процедури, насочени фермата да заработи, без да е изследван рискът от изпускането на миризми, както и на голям брой насекоми. Изразените категорични мнения, включително на протестни прояви на 23.10.2021 г. са производството да не бъде допуснато, без да е извършена ОВОС и да е проведено обществено обсъждане на проекта.

По-конкретно, по данни от жалбите, разрешение за строеж № 202 от 6.10.2021 г. (не е приложено) е издадено от районната администрация Панчарево въз основа на писмо изх. № 11335-8783 от 21.09.2021 г. на директора на РИОСВ София със становище, че инвестиционното предложение не засяга защитени територии или зони от Натура 2000, както и не попада в Приложение 1 или 2 към Закона за опазване на околната среда, поради което не е необходимо извършването на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) или друга процедура за екологична оценка по реда на глава шеста от закона. Информацията е предоставена по искане на граждани по реда на Закона за достъп до обществена информация с писмо изх. № 10052 от 22.10.2021 г. на РИОСВ София.

Обстойно се запознах с оплакванията и относимите обстоятелства въз основа на представените данни и публикации, в продължение на проучване и отправени препоръки по предходна жалба на граждани до омбудсмана № 6646/2021 г. във връзка със ситуацията в град Елин Пелин на замърсяване на въздуха с интензивни миризми от дейността на същия пилотен проект.

Пределите на преценка за определяне на въздействието върху околната среда на представеното експериментално (пилотно) производство са от ключово значение за спазване на екологичноправните норми, включително принципите на правото на ЕС за

опазване на околната среда съгласно Договорите на ЕС и чл. 37 от Хартата за основните права на ЕС. Доколкото е налице необходимост от признаване на принципа на иновативност, съответно - иновативните производства да бъдат тествани в реални условия, регулативната рамка за тяхното насърчаване не освобождава от прилагането на останалите принципни норми на законодателството на ЕС (като субсидиарност, пропорционалност и превенция), нито има превес пред тяхното прилагане. Провеждането на изпитания е допустимо единствено за целите на усъвършенстване на нова технология, която да бъде внедрена като устойчив модел на производството, в случая за осигуряване на алтернативни източници на протеини за фураж. Иновациите не могат да бъдат основание за нарушение на изискванията за териториална защита на жилищната среда от вредни въздействия.

В тази насока получаването на становища от специализирани органи, които не са натоварени пряко за прилагане на рамковия Закон за опазване на околната среда, има значение на вътрешна административна услуга. По-конкретно, признаването на възможността във фуражи, предназначени за отглеждане на риба, както и във храни за домашни любимци, да бъдат влагани компоненти като протеин от ларви на насекоми, разширено за фураж и в други сектори на животновъдството, в сила от 7 септември 2021 г. (Регламент (ЕС) 2021/1372 от 17 август 2021), сама по себе си не обуславя изпълнение на изискванията за разрешаване на производства на такъв протеин, на площадка с определено местоположение.

Живеещите в съседство граждани на с. Лозен са заинтересувани за опазване на околната среда и хигиенната защита на населеното място. В случая липсва преценка относно основни фактори като норми на управление на отпадъците - както тези предназначени за храна на насекомите (субстрат), така и за остатъчните продукти на изхода на производствения цикъл, свързани с техния количествен и качествен състав, транспорт, постъпване, време на съхранение и обработване на площадката и евакуирането им от нея, спазването на които трябва да бъде предварително осигурено. Поради това не могат да бъдат приети за достатъчни посочените по данни от оператора мерки за ограничаване на разпространението на неприятни миризми извън площадката. За снабдяването с вода за производствени нужди се разчита на водоноски, които да запазват два пластмасови резервоара с вместимост от 5 000 литра всеки, съответно за отпадъчните води от производството е предвидено събирането им във водоплътна яма с обем от 15 куб.м. Очакваните показатели на въздействие не са посочени, с оглед доказване на адекватността на запазващата и вътрешна ВиК инфраструктура за обслужване на целите на проекта със свежа вода и отвеждане на отработени води, за което няма становище на Басейнова дирекция Дунавски район. Ползването на подземни води от изградения кладенец съгласно разрешително за водовземане № 11591230/15.07.2019 г. е само за противопожарни нужди. Не са обосновани и енергийните източници, с оглед нуждите за осигуряването на потреблението на заложените производствени мощности.

Преценката на БАБХ засяга технологията за размножаване и изхранване на ларвите и преработването им в разрешени за консумация от животни (определени видове) брашна, мазнини и торове, съгласно регламентите на ЕС за одобряване на конкретните технологични подходи. Напротив, изборът на местоположение е от критично значение за допускане осъществяването на проекта, с оглед на критериите, установени с чл. 2 от Директивата за ОВОС за определяне на неговото въздействие

върху конкретната околна среда.

Съгласно публикация на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - МЗХГ, 2019 г., развитието на производството за отглеждането на насекоми за фураж се извършва в отдалечени, слабо населени райони, както и основно в страни, където използването на насекоми за храна е част от културната традиция (Африка). В зависимост от размера на проекта се осигурява необходимата буферна зона. В Европа засега производството е ограничено, като достига до 5 000 т протеин годишно. В публикацията се посочва също, че все още не са одобрени условията на добра практика (*Draft European Union (EU) Guide on Good Hygiene Practices*). В рамките на програма Хоризонт 2020 на ЕС се подпомагат технологични линии, представляващи иновативни проекти за малки или средни предприятия.

Статутът на пилотните проекти за експериментални производства не е неограничен по време. Данните в случая са показателни, че проектът е предсрочно прекратен предвид неуспеха му за развитие в подобен по характеристики населен район на Елин Пелин, разположен в близост на с. Лозен. Наименованието на проекта като «пилотен» поради това придобива номинален характер, тъй като няма данни да са взети предвид проявените досега неблагоприятни последици за околната среда и за здравето на хората, в противоречие с представената от оператора информация, по-конкретно, че «Не се очакват емисии от интензивно миришещи вещества във въздуха» (писмо № към З_02-4856-[11] от 19.01.2021 на Община Елин Пелин).

Проверката на устройствения статут на поземления имот и сградата, върху които ще се осъществява проектът, е задължителна част от процеса на одобряване на всяка площадка за третиране на отпадъци, каквото в основата си е и производството в пилотната ферма. Съгласно чл. 3 от Наредба № 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръженията за третиране на отпадъци, издадена на основание на чл. 43 от Закона за управление на отпадъците, се предвижда, че „Площадките за третиране на отпадъци се отреждат с влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП), изработен и одобрен по реда на глава седма, раздел III от Закона за устройство на територията (ЗУТ).“

За страничните животински продукти, каквито са ларвите и продуктите от преработването им, се прилагат и специалните изисквания по смисъла на Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година.

В случая, по данни на ГИС София, имот ПИ 44063.6209.3158, местността Сахтяница, землище на с. Лозен, попада в зона със смесено многофункционално предназначение (Смф1) съгласно Общия устройствен план на София и Столична община от 2009 г. За имота няма предвидено конкретно отреждане за площадка за дейности с отпадъци съгласно Наредба № 7/2004 г. Липсва и преценка за съответствието с устройствените параметри на планираните за изграждане 7 нови изпускащи устройства (комини), както и за транспортните схеми за обслужване на производството. Посочените данни са показателни за възможно несъответствие между определеното с ОУП предназначение на територията и издаденото разрешение за преустройство и промяна на предназначението в пилотна ферма за насекоми. По аргумент от чл. 39, ал. 4 във връзка с чл.134 ЗУТ промяна на предназначението на сградата е допустимо само след промяна на действащите за територията на поземления имот общ и подробен устройствен план.

Противоречието с установения териториално-устройствен статут за поземления

имот и сграда се приема като пречка за осъществяване на заявеното инвестиционно намерение, съответно за основание за прекратяване на процедурата на всеки епат по смисъла на чл. 83, ал. 6 от ЗООС.(Решение № 1389 от 21.06.2019 г. по адм. д. № 2656/2017 г. на Административен съд - Пловдив).

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЛИЧЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЦАРОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЛИНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЗДРАВКОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЮРОВ,

Въз основа на направените констатации и на основание на Закона за омбудсмана се обръщам към Вас за извършването на цялостна проверка по случая, с оглед предпоставките за допустимост на инвестиционно предложение, включително и за законосъобразното издаване на разрешителни административни актове, с оглед да не се допусне нарушаване на правото на гражданите на здравословна и благоприятна околна среда и свързаните с него процесуалните гаранции за участието на засегнатата общественост в процеса на вземане на решения относно разполагането на пилотна ферма за насекоми в землището на с. Лозен.

За резултатите от проверката освен омбудсмана, моля да бъдат уведомени и гражданите на с. Лозен, район Панчарево на Столична община.

С уважение,

ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ